

Мельничук В. Тенденції розвитку пенсійної системи України. Фінанси України. 2010. № 4. С. 66.

Петрушка О. Накопичувальна система державного пенсійного страхування: переваги та ризики запровадження в Україні. Світ фінансів. 2015. № 1. С. 119–127.

Халецька К. Як розрахувати свою пенсію за новою формулою? Громадське радіо. URL: <https://hromadskeradio.org/programs/hromadska-hvylya/yak-rozrahuvaty-svoyu-pensiy-formuloyu> (дата звернення 25.09.2018).

Грубінка Ігор Іванович

к.е.н., викладач,

ВП НУБіП України «Мукачівський аграрний коледж»

ВАЛЮТНИЙ КУРС: ПРОБЛЕМАТИКА ФОРМУВАННЯ І ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ

Валютний курс є одним з головних макроекономічних показників, важливим інструментом економічного розвитку і разом з тим індикатором стану економіки країни. Формування валютного курсу є компетенцією вищих органів влади країни, в тому числі і виборних, ця компетенція реалізується через діяльність центрального банку в його валютній політиці.

Як відомо, розрізняють декілька видів валютних курсів, зокрема ринковий (він же вільний), регульований і фіксований. Переважна більшість ринкових економік світу використовує вільний валютний курс, що формується під впливом попиту і позиції на валютному ринку. Його перевагами є:

– відображення реального розвитку економіки в порівнянні з іншими країнами, проводячи їх до спільного знаменника – світової валюти і беручи до уваги масштаб цін;

– можливість збереження і зростання золотовалютних резервів, через меншу потребу у валютних інтервенціях з боку центрального банку;

– поліпшення інвестиційної привабливості країни, оскільки кожна економічна система при встановленні ринкового курсу є більш прозорою для вкладення в неї інвестиційних ресурсів та ін.

Разом з цим недоліком ринкового курсу є можливі різкі коливання, що зумовлюють дію як ринкових чинників так і можливими спекулятивними впливами, які важко передбачити. Тому на центральні банки і покладена функція не тільки валютного регулювання, але і валютного планування, ці дві функції разом з головним завданням – забезпечення купівельної спроможності національної грошової одиниці,

вимагають втручання центробанків на валютний ринок в моменти різких коливань для унеможливлення різких стрибків, неважливо в яку сторону.

Яким чином центральний банк може впливати на курс? На нашу думку, цей вплив реалізується на основі 2 основних груп заходів:

– валютні регулювання і обмеження, це в першу чергу обмеження доступу покупців на валютний ринок, через встановлення лімітів на обсяги і терміни закупівлі валюти, ускладнення доступу нерезидентів; збільшення валютної пропозиції через встановлення обов'язкових норм по продажу валюти і термінів його реалізації;

– здійснення валютних інтервенцій і забезпечення зрівноваження попиту і пропозиції в даний момент часу на основі використання золотовалютних резервів і відповідно їх зменшення.

Практика використання ринкового валютного курсу в Україні була впроваджена у 2014 році, вона була вимушеною, однак логічно послідовною, як наслідком 23 років регульованого(а фактично фіксованого) валютного курсу.

Із тої непростой ситуації, яка склалася вдасться отримати певні позитивні і досить важливі моменти, які б стали основою подальшого економічного зростання. Ці моменти стосуються перед усім девальвації національної грошової одиниці до ринкового курсу:

– стимулюванням внутрішнього виробництва, заміною імпоротної продукції вітчизняними аналогами, з огляду на значне зростання вартості такої продукції. Це стосується насамперед легкої промисловості, вироблення побутової техніки, машинобудування та деяких інших галузей чи окремих груп товарів;

– зростання конкурентоспроможності українських експортерів на зовнішніх ринках, це також стосується і створення нових підприємств, виробництво яких не тільки дозволить замінити імпорту продукцію, але і виходити на ринки інших країн;

– стимулювання здійснення прямих іноземних інвестицій (з огляду на те, що жоден конфлікт не може бути вічним), оскільки зараз робоча сила для інвестора подешевшала фактично в 2,5 рази, відповідно і реалізація різного роду інвестиційних проектів стала нижчою, що істотно покращило інвестиційний клімат;

– зменшення валютних операцій і розрахунків всередині країни, які не були пов'язані з зовнішньоекономічною діяльністю, а скоріше мали «традиційний характер», іншими словами дедоларизація економіки, зростання позицій гривні при внутрішньогосподарських розрахунках. В Україні за стабільного курсу часто складалася ситуація, коли різного роду розрахунки здійснювалися в валюті, незважаючи на те, що доходи суб'єктів, які їх проводили були гривневими, тобто ці суб'єкти свідомо наражали себе на валютний ризик, ми вважаємо, що перехід до

плаваючого валютного курсу, неминуче призведе до зростання цього ризику, а найпростішим варіантом його уникнення є перехід на ту грошову одиницю і якій суб'єкт отримує с вий дохід, для суб'єктів в Україні – гривня. В цьому контексті також слід очікувати продовження і значної висхідної динаміки тенденції зниження попиту на валютні кредити, хоча проблема погашення вже отриманих стане ще більш нагальною, і потребуватиме діалогу, а відповідно і поступок з боку як регулятора так і комерційних банків та їх позичальників.

Наочно відобразити ціну стримування валютного курсу з боку НБУ на фіксованому рівні можна на прикладі аналізу динаміки золотовалютних резервів країни, які використовувались переважно для цієї цілі.

Таблиця 1

Динаміка золотовалютних резервів НБУ

Дата	Сума, млн. грн	Відхилення, +/-	Темп приросту
31.12.2009	26 505,00	-	-
на 31.12.2010	34 576,00	8071	30.45%
на 31.12.2011	31 794,61	-2781,39	-8.04%
на 31.12.2012	24 546,19	-7248,42	-22.80%
на 31.12.2013	20 415,71	-4130,48	-16.83%
на 31.12.2014	7 533,33	-12882,38	-63.10%
на 31.12.2015	13 299,99	5766,66	76.55%
на 31.12.2016	15 539,33	2239,34	16.84%
на 31.12.2017	18 808,45	3269,12	21.04%
на 30.09.2018	16 637,69	-2170,76	-11.54%

**Розроблено автором за основі джерела [1]*

Як видно з таблиці, після досягнення піку у 2010 році золотовалютні резерви почали стрімко зменшуватись, що в першу чергу пов'язано з негативною кон'юнктурою світових ринків на основні статті нашого експорту, в таких умовах плюс негативне сальдо торгівельного балансу тиснули на курс, який був значно нижчим за ринковим.

Отже, неринковий валютний курс і його стримування призвели до зменшення золотовалютних резервів і збільшення боргового навантаження на бюджет. Сутність питання полягає у зменшенні різких коливань і формування прогнозованих трендів валютного курсу для збільшення довіри економічних суб'єктів і поліпшення прогнозованості та інвестиційної привабливості.

Література:

1. Сайт Мінфін: електронний ресурс. URL: <https://index.minfin.com.ua> (дата звернення: 17.10.2018).